

ALDONA RUDZEVIČIENĖ

Fotografo Gintauto Stulgaičio kūrybos likimas

Žinomas ne vienas atvejis, kai fotografų archyvai išmetami į šiukšlių konteinerius, nes kolegos laiku nepasirūpina, o artimieji nesupranta tokio paveldo vertės. Gintauto Stulgaičio (1959–2000) fotografijų ir negatyvų kolekciją išsaugojo dukros Asta Stulgaitytė-Zigmantienė ir Jonė Bruno. Abi jau seniai gyvena užsienyje, yra nutolusios nuo Lietuvos kultūros gyvenimo, tačiau etinis santykis su tėvo kūryba skatino surinkti jo palikimą ir neskubėti juo „atsikratyti“. Dukros apsisprendė laukti, kol atsiras valstybinis interesas ir rimta institucija, pasirūpinianti tėvo darbų išsaugojimu ir sklaida.

Pirmasis impulsas prisiminti G. Stulgaitį ir atgaivinti jo menines idėjas buvo 2011 m. Lietuvos dailės muziejaus (LDM) Nacionalinėje dailės galerijoje surengta paroda „ZOO fotografija. Kaunas. Paskutinis sovietmečio dešimtmetis“. Fotografo darbai, eksponuoti kartu su bendražygių Arūno Kulikausko, Visvaldo Dragūno, Giedriaus Liago ir Sauliaus Paukščio kūriniais, išsiskyrė savita stilistine raiška ir vizualine kalba bei tęstine idėjine programa. Jos spektras platus – nuo XX a. pradžios piktorializmo refleksijų iki modernių fotogramų. G. Stulgaičio archyve išlikusios daugelio kūrinių skirtingos versijos rodo intensyviai meninio sprendimo paieškas, nutolusias nuo anuomet dominavusio lietuvių tradicinio dokumentalizmo ir nukreiptas į aukštesnes materijas. Apie tai savo dienoraštyje rašo ir pats menininkas: „Keista, bet aš negalėčiau pasakyti, kokia yra mano darbų filosofija. Nostalgija. Aš norėčiau, kad mano darbuose būtų mano požiūris ne į tai, ką aš fotografuoju, netgi ne gyvenimas bendrai, o požiūris į gyvenimo prieštaravimų ir santykių visumą. Vienu žodžiu, noriu, kad žmonės mąstytų. Tiksliau sakant, norėčiau, kad žiūrėtų taip, kaip žiūri kartais užsigalvoję į peizažus, ugnį, dangų, lietu.“

G. Stulgaičio dukros sąmoningai nesiėmė tvarkyti tėvo kūrybos palikimo, nes suvokė, kad negalima pačioms daryti atrankos ir spręsti, kas vertinga, kas „gražu“, o ko galbūt reikėtų atsisakyti. Tokią nuostatą

Gintautas Stulgaitis.
Iš ciklo „Šeimyniniai
portretai“. 1984 m.

LDM Fm 2655

—

Gintautas Stulgaitis.
Iš ciklo „Natiur-etiudai“.
1982 m.

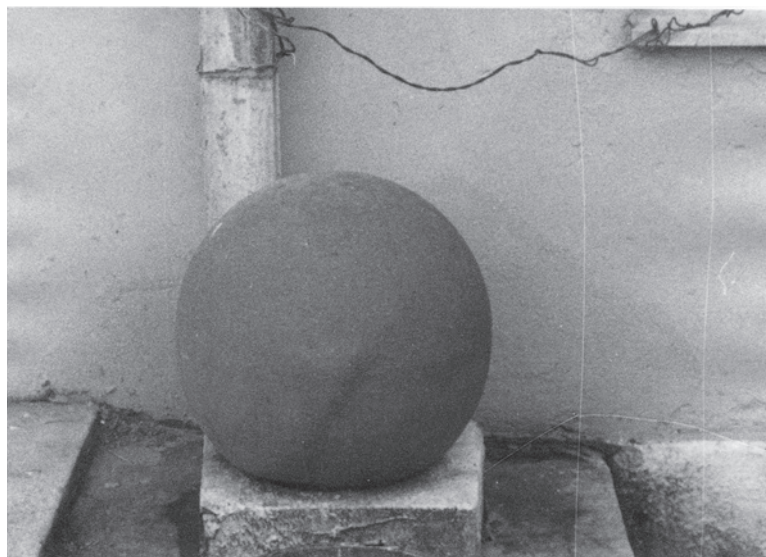
LDM Fm 2701

—

Gintautas Stulgaitis.
„Rūkas zoologijos sode. II“.
1986 m.

LDM Fm 2677

Gintautas Stulgaitis.
„Be pavadinimo“.
XX a. 9 deš.

LDM Fm 2711

—

Gintautas Stulgaitis.
„Be pavadinimo“.
XX a. 9 deš.

LDM Fm 2715

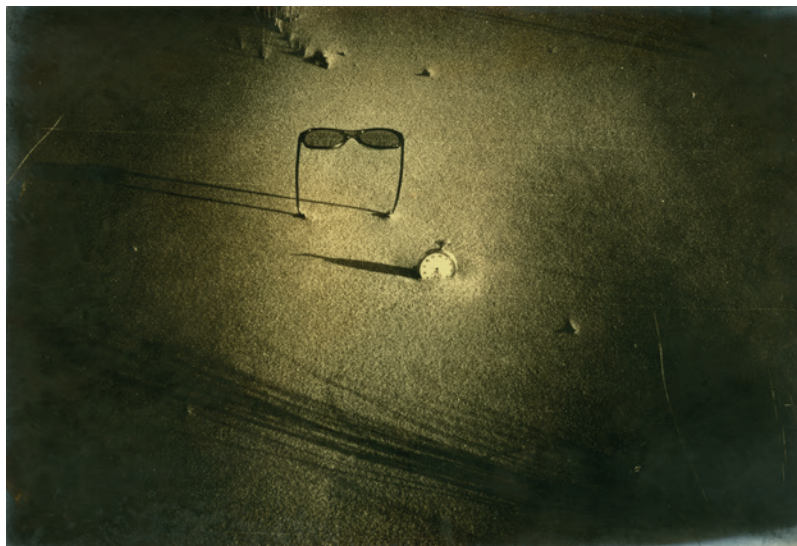

liudija Astos svarstymai: „Tai, ką aš galiu prisiminti, yra ne menininko įvertinimas, ne jo darbų analizė ar supratimas. Visu pirma tai – Tėvelis. Tegul kūrybą ir darbus vertina tie, kurie gali apie juos kalbėti profesionalų kalba. Be abejo, aš turiu savo mėgstamus natūrmortus ir gal kai kurie iš jų yra daug mažesnės meninės vertės nei kiti, tačiau jausmai jiems kyla iš gyvenimo.“ Toks G. Stulgaičio dukterų apsisprendimas sudarė sąlygas kvalifikuotiems tyrinėtojams pažinti kūrėjo strategijas ir pagrįstai interpretuoti jo meninį kelią.

2015 m. G. Stulgaičio dukros tėvo kūrinius padovanojo LDM (259 eksponatus). Likusi archyvo dalis buvo perduota Šiaulių „Aušros“

Gintautas Stulgaitis.
„Be pavadinimo“.
XX a. 9 deš.

LDM Fm 2726

muziejui. Dvi valstybinės institucijos ne tik pasidalino rinkinio tvarkymo ir saugojimo atsakomybe, bet ir tolesniu menininko kūrybos tyrinėjimu bei populiarinimu – 2017 m. partnerystės teisėmis numatyta surengti fotografo parodą ir išleisti jo retrospektyvos albumą.

G. Stulgaitis gimė 1959 m. gegužės 10 d. Kaune. 1977–1979 m. studijavo Kauno politechnikos institute, Statybos-santechnikos fakultete. Studijų metais grojo skrabalais ansamblyje „Nemunas“. 1979 m. dirbo Statybos ir architektūros instituto fotolaboratorijoje, 1980-aisiais įsidarbino Kauno zoologijos sodo fotografu, vėliau perėjo į Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejų. Bendradarbiavo su UAB „Kraštotvarka“, teikė savo fotografijas leidiniams apie Kauną, kūrė videofilmus.

Savo darbų kolekciją menininkas pirmą kartą pristatė 1980 m. „Santakos“ kino teatre Kaune, o personalinė pomirtinė paroda surengta 2000 m. Kauno paveikslų galerijoje. Ne kartą fotografas buvo kviečiamas dalyvauti grupinėse parodose. 1985 m. jo kūriniai eksponuoti 5-ojoje respublikinėje jaunųjų fotografų parodoje Vilniuje, „plėšriųjų sekcijos“ parodoje „Autoportretas ir natiurmortas“ Kaune, vėliau jo darbai, drauge su kitų jaunųjų lietuvių kūrėjų, demonstruoti Rusijoje, Baltarusijoje, Uzbekijoje, Suomijoje, Belgijoje. 1996 m. Kauno aeroklubo organizuotoje konkursinėje parodoje „Myliu aš paukščio skrydį lengvą“ G. Stulgaitis pelnė apdovanojimą. Deja, fotografas iš gyvenimo pasitraukė labai anksti – mirė 2000 m. kovo 31 d., taip ir nesulaukęs deramo įvertinimo bei pripažinimo. Šį darbą turime atlikti dabar, todėl svarbu, kad menininko kūryba yra aktualizuojama pagrįstai, jo darbus ir vardą gina valstybė.

Gintautas Stulgaitis.
„Pievoje“. 1987 m.
LDM Fm 2740

The Fate of Photographer Gintautas Stulgaitis' Creative Work

ALDONA RUDZEVIČIENĖ

The publication discusses the collection of photographs and negatives of photographer Gintautas Stulgaitis (1959–2000), preserved by daughters Asta Stulgaitytė-Zigmantiene and Jonė Bruno after their father's death. They deliberately did not attempt to manage father's inheritance having realized that they were not capable to decide what was valuable or not. Such decision enabled qualified researchers to understand the strategies of the photographer and reasonably interpret his creative path.

In 1980 Stulgaitis presented his artworks for the first time in cinema theatre “Santaka” in Kaunas and the first personal post-mortem exhibition was held in Kaunas Picture Gallery in 2000. Several times photographer has been invited to participate in group exhibitions in Lithuania and abroad. Unfortunately, he died young and has not yet received proper appreciation and recognition. This is the task for today's researchers. In 2015 daughters handed over his artworks to the Lithuanian Art Museum (259 exhibits). The rest of the archive was handed over to Šiauliai “Aušros” Museum. Two public institutions shared responsibility of managing and storing the collection, further research, and promotion of creative work. In 2017 this partnership will result in photographer's exhibition and publishing of his retrospective album.